

Nota voor Gedeputeerde Staten

Natuur en Water

Onderwerp Verkenning Natura 2000 (herijking instandhoudingsdoelen)
Documentnummer DOC-00754848
Datum 25 maart 2025

0. Samenvatting

In het BAC-LG (landelijk gebied) is in november 2024 ingegaan op de wens uit het hoofdlijnenakkoord van het Rijk om de aanwijzing van instandhoudingsdoelen over de verschillende Natura 2000-gebieden nogmaals tegen het licht te houden met als doel efficiënter invulling geven aan de behoudsdoelstelling uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Bij brief van 27-12-2024 heeft de staatsecretaris de bestuurders van de provincies uitgenodigd om voorbeelden aan te dragen die passen binnen het concept beleidskader Doelwijzing Natura 2000. In de bijlage van de BAC-bespreking van eind november is tevens aandacht gevraagd voor knelpunten die ondanks het voorgenomen beleidskader toch aanwezig zullen blijven. In het proces tot geborgde aanpak stikstofreductie kan ervoor gekozen worden om verder uit te zoeken welke stikstofdaling gebiedsspecifiek haalbaar wordt geacht. Voor de habitattypen met de laagste KDW's blijft er naar verwachting een aanvullende reductieopgave over wat betreft stikstof. Dit knelpunt kan tevens aan LVVN worden aangegeven. Voorgesteld wordt om bijgaande brief als reactie te verzenden richting het ministerie van LVVN en te besluiten deze GS-Nota actief openbaar te maken.

1. Beoogd resultaat (output/outcome)

Besluit van het College van Gedeputeerde Staten om bijgevoegde antwoordbrief te sturen naar de staatssecretaris van het ministerie van LVVN in relatie tot de Limburgse inzet voor herijking van instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 zoals verwoord in de ontvangen brief 'Uitnodiging Verkenning Natura 2000' van 27-12-2024 (kenmerk:DGNV-NP/96032720)

2. Toelichting

In het BAC-LG is in november 2024 ingegaan op de wens van het hoofdlijnenakkoord van het Rijk om de aanwijzing van instandhoudingsdoelen over de verschillende Natura 2000-gebieden nogmaals tegen het licht te houden. Bij brief van 27-12-2024 heeft de staatsecretaris de bestuurders van de provincies uitgenodigd om voorbeelden aan te dragen die passen binnen het concept beleidskader Doelwijzing Natura 2000. Daarnaast gaan wij ook in op resterende knelpunten die ons inziens niet zichtbaar worden gemaakt via dit concept beleidskader, maar die zeker belangrijk zijn om mee te nemen. Gezien de korte tijdsspanne kan het zo zijn dat nog niet alle voorbeelden in de sporen zijn verwerkt. Wellicht dat in een later stadium er nog meer voorbeelden aangedragen kunnen worden. In de brief aan het Rijk geeft u LVVN de ruimte om de voorgestelde habitattypen ook buiten Limburg te verplaatsen indien daar betere kansen zijn.

Binnen het concept beleidskader Doelwijziging Natura 2000 zijn er verschillende sporen geformuleerd met ieder hun eigen criteria. In onderstaande tabel zijn de verschillende sporen opgesomd en waar mogelijk voorzien van een Limburgs knelpunt dat zou kunnen worden opgepakt:

Spoor	Enkele randvoorwaarden (niet volledig)	Voorbeelden
1. Feitelijke onjuistheden	Habitatype toch niet (in meer dan verwaarloosbare mate) aanwezig.	Zijn niet aangetroffen. Deze zijn reeds met het veegbesluit van november 2022 verwijderd.
2. Alleen verschuiven van uitbreiding & kwaliteit verbeteringsdoelen	Als er geen ruimte voor uitbreiding of verbetering is kan dat deel van de doelstelling aan een ander gebied worden toegekend. Let op, in dat andere gebied moet dan wel al bepaald zijn wat daar de beoogde kwaliteitsverbetering of oppervlaktevergroting al was.	<u>Zwakgebufferde vennen:</u> Zou eventueel kunnen voor zwak gebufferde vennen, het voordeel is dat dit habitatype in drie gebieden geen kernopgave (Maasduinen, Meinweg, Boschhuizerbergen) betreft. Evenmin is dit habitatype opgenomen op de urgentielijst voor 2025, zoals toegepast door de Rechtbank Den Haag (ECLI:NL:RBDHA:2025:578). Deze uitspraak geeft aan dat de in de Wet Stikstofreductie en Natuurherstel (Wsn) beoogde reductie van stikstof voornamelijk moet landen in de habitattypen van die urgentielijst. Het habitatype blijft in de huidige vorm en kwaliteit overigens wel aanwezig in deze gebieden. Hiermee kan de gebieds-KDW (kritische depositiewaarde) van 500 naar 714 verschuiven (komt dus 214 mol/ha/jr hoger te liggen). Verplaatsing zou kunnen naar Weerter- en Budelerbergen & Ringselven (<i>uitbreiding lijkt haalbaar in het Ringselven</i>) of Sarsven & De Banen (<i>ten behoeve van het behalen van het instandhoudingsdoel voor <u>Ze</u>er zwak gebufferd ven waarvoor ten zuiden van de huidige locatie een nieuw ven beoogd is, waar naar alle waarschijnlijkheid bijkomend meer ruimte is voor het habitatype <u>Zwak</u> gebufferde vennen dan <u>Ze</u>er zwak gebufferde vennen</i>). In Sarsven en de Banen en Weerter- en Budelerbergen en Ringseven is dit habitatype wel een kernopgave. Andere habitattypen komen niet in aanmerking, omdat de verhoging van de

		KDW op gebiedsniveau niet of nauwelijks zal plaatsvinden. <u>Noot:</u> Opgemerkt dient te worden dat de behoudsdoelstelling blijft evenals het verslechteringsverbod.
3. Ten gunste van	‘Ten gunste van’ mag er niet toe leiden dat andere habitattypen zodanig verslechteren dat de landelijke staat van instandhouding in het gedrang komt.	Het toevoegen van een ‘ten gunste van-formulering’ voor het habitat van de Kamsalamander ten koste van het habitatype Zwak gebufferde vennen. Voor de Kamsalamander geldt een uitbreidingsdoel. Deze soort heeft baat bij een voedselrijkere leefomgeving hetgeen niet samen gaat met het voedselarme habitatype Zwak gebufferde vennen in Maasduinen en Meinweg. De habitattypen Kranswierwateren en <u>Zeer zwak</u> gebufferde vennen zijn zeldzamer en moeilijker te ontwikkelen vergeleken met het habitatype <u>Zwak</u> gebufferd ven. Deze habitattypen komen in Limburg enkel door elkaar voor in Sarsven en de Banen. Voorgesteld wordt om de ‘ten gunste van’ voor Kranswierwateren en <u>Zeer zwak</u> gebufferde vennen toe te voegen aan het aanwijzingsbesluit Sarsven en de Banen. Dit mag dan ten koste gaan van het habitatype Zwak gebufferd ven.
4. In zijn geheel verplaatsen van een habitatype	De oorzaak in de onhaalbaarheid mag niet liggen in nalatigheid.	Wellicht niet helemaal passend in het kader zijn de volgende voorstellen: Ruigten en zomen uit de Kunderberg, Stroomdalgraslanden uit de Maasduinen en Galigaanmoeras uit de Sint Jansberg te overwegen in verband met het beperkte areaal. Deze habitattypen betreffen hier tevens geen kernopgave. Ook zijn het geen habitattypen die vallen onder de prioritaire lijst (uit de Greenpeace uitspraak). Binnen Limburg is er voldoende potentie aanwezig voor alle hierboven genoemde habitattypen, maar niet altijd binnen de begrenzing van Natura 2000. Dit geldt wel voor de galigaanmoerassen waar aanvullende potentie is in de Weerter- en

		Budelerbergen & Ringselven. Voor het habitatype Ruigten en zomen (droge bosranden) is e potentie in meerdere Natura 2000-gebieden. Eventueel, wetende dat het geen habitatype is, zou de oeverwal van Maasduinen naar Roerdal (geen vogelrichtlijngebied) kunnen doordat daar in het natuurlijk systeem steile wanden aanwezig zijn.
5. Habitatype schrappen omdat het is verdwenen		Voldoet nog niet aan criteria.
6. Opnemen van nieuwe doelen	Als een soort van de VHR-lijst meer dan 10 jaar zich hier voortplant of met meer dan 50 exemplaren hier voorkomt worden ze beschouwd als inheems en moeten daar gebieden voor worden aangewezen.	De soorten van de Vogelrichtlijn (Vogelrichtlijnsorten natura 2000) en Habitatrictlijn (Habitatrictlijnsorten natura 2000) dienen per gebied geactualiseerd te worden. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld de Oehoe, de Ingekorven vleermuis of de Vermiljoenkever. In de brief aan LVVN vragen wij specifiek aandacht aan eventuele gevolgen van de aanwijzing van nieuwe soorten.
7. Aanpassing van begrenzingen	De abiotiek ter plekke moeten passen voor het bepaalde habitatype of (leefgebied van) soorten.	Stroomdalgrasland (Maasduinen, Swalmdal en Zeldersche Driessen): deze hebben een redelijk hoge KDW waardoor er nauwelijks sprake is van een aanvullende externe werking met betrekking tot het stikstofdossier, Tevens: met betrekking tot <u>Zeet zwak</u> gebufferde vennen (Sarsven en de Banen). Deze aanpassing is dan in de onmiddellijke nabijheid van het huidige voorkomen waardoor de externe werking ook hier beperkt blijft.

In de bijlage van de BAC-bespreking van eind november is tevens aandacht gevraagd voor knelpunten die ondanks het voorgenomen beleidskader toch aanwezig zullen blijven. In dat licht

brengen wij onder de aandacht dat, hoewel een flinke depositiedaling haalbaar kan zijn en reeds is ingezet (opkoopregelingen, stallenverordening Limburg), dit niet in alle habitattypen en leefgebieden op korte termijn zal leiden tot het bereiken van de KDW.

Wel bestaat de indruk dat het stoppen van verslechtering en het starten van herstel richting een duurzaam goede staat van instandhouding ook kan beginnen onder een depositieniveau dat hoger is dan de KDW. Dit aangevuld met effectgerichte maatregelen, systeemherstel bijvoorbeeld hydrologie en aanvullend beheer. Om dit goed te onderbouwen in een geborgde aanpak stikstof lijkt een landelijke richtlijn of een redeneerlijn wenselijk. Derhalve wordt voorgesteld aan het Rijk te vragen samen met de provincies een dergelijke richtlijn op te stellen en wetenschappelijk te onderbouwen. Dit ter versterking van de mogelijkheden om vergunningen te kunnen verlenen. Eventueel kan in het proces tot geborgde aanpak stikstofreductie verder uitgezocht worden welke stikstofdaling gebiedsspecifiek haalbaar wordt geacht. Voor de habitattypen met de laagste KDW's blijft er naar verwachting een aanvullende reductieopgave over wat betreft stikstof. Dit knelpunt kan tevens aan LVVN worden aangegeven.

Naast stikstof zijn er voor diverse habitattypen in verschillende Natura 2000-gebieden ook taakstellende aspecten voor andere drukfactoren. Uit de natuurdoelanalyses (NDA's) zijn gebleken dat stikstofdepositie (het niet behalen van een daling richting de KDW), hydrologie (zowel waterkwaliteit als kwantiteit), te kleine arealen, versnippering van habitattypen/leefgebieden van soorten en oppervlakkige afspoeling van nutriënten de grootste drukfactoren zijn voor het behalen van de instandhoudingsdoelen. Zonder integrale aanpak van deze drukfactoren wordt het voor de meeste habitattypen en soorten lastig om richting de gunstige staat van instandhouding te gaan.

In de beoogde antwoordbrief is opgenomen om het Rijk erop te wijzen dat aanvullende middelen wat betreft natuurherstelmaatregelen, voor alle drukfactoren, noodzakelijk zijn. Als knelpunt wordt ook meegegeven dat het niet realistisch is om voor 31-03-2025 met een complete set aan voorbeelden te komen gezien de geringe tijdsomvang die provincies hiervoor hebben gekregen.

3. Bestuurlijke aandachtspunten

Deze herijking Natura 2000-doelen voor haalbaarheid instandhoudingsdoelstellingen heeft betrekking op het stikstofdossier. Daarnaast is naast het verslechteringsverbod het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen een verplichting voorkomend uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn.

4. Lobby - aspecten

N.v.t.

5. Relatie met Programmabegroting

Deze GS-nota heeft betrekking op de programmabegroting van het hoofdstuk "perspectief voor het landelijke gebied" uit het coalitieakkoord "Elke limburgse telt".

6. Juridische aspecten

Gedurende de kabinetsformatie zijn de coalitiepartijen tot overeenstemming gekomen om de Natura 2000-doelstellingen te herzien. Het ministerie van LVVN heeft een beleidskader voorbereid waarmee zij het haalbaar acht om tot concrete verschuivingen van Natura 2000-instandhoudingsdoelen binnen Nederland te komen.

Door recente uitspraken van diverse rechtbanken waaronder de Raad van State is de urgentie rondom het stikstofdossier toegenomen. Dit zijn de uitspraak (intern salderen, ECLI:NL:RVS:2024:5313) en de Greenpeace-uitspraak (tijdig behalen van de instandhoudingsdoelstellingen, ECLI:NL:RBDHA:2025:578).

Het beleidskader zoals verwoord door het ministerie van LVVN is nog niet gerechtelijk getoetst. De door de voortouwnemers voorgestelde wijzigingen zullen mogelijk op termijn door de rechter juridisch getoetst worden.

7. Inkoop- en aanbestedingsaspecten

N.v.t.

8. Financiële en cofinancieringsaspecten

Financiële consequenties van het aanpassen van de aanwijzingsbesluiten zijn aan het Rijk. Natuurherstelmaatregelen die hiervoor genomen moeten worden door het Rijk gefinancierd.

9. Relatie met aanpak coronacrisis

N.v.t.

10. Arbeidsmarktbeleid

N.v.t.

11. Effecten op CO₂ en stikstof emissies (effecten op klimaat en biodiversiteit/beschermde natuur)

Door het aanpassen van de aanwijzingsbesluiten is het mogelijk dat de Natura 2000-instandhoudingdoelstellingen voor een aantal gebieden gemakkelijker behaald kunnen worden. Dit is ten gunste van de biodiversiteit en de wettelijke beschermde natuur.

12. Digitalisering & data governance

N.v.t.

13. Formatieve aspecten

N.v.t.

14. Samenwerking/afstemming andere clusters

Deze GS-nota en de te verzenden brief zijn onderdeel van de geborgde aanpak stikstofreductie. Deze geborgde aanpak is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de clusters Natuur en Water (NW), Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) en Algehele Juridische Zaken (AJZ).

15. Voorstel:

1. De bijgaande brief ter antwoord verzenden richting het ministerie van LVVN
2. Te besluiten deze GS-Nota actief openbaar te maken